

Rapport från möte med utredare på Regeringskansliet i Stockholm den 1/12 2017.

Regeringen har gett Regeringskansliet att skriva en utredning med titeln Effektiva och ändamålsenliga tolktjänster. Den ska vara inlämnad till regeringen i december 2018. Särskilde utredaren Gunnar Holmgren, som även är landshövding i Västernorrlands län, var inte med på mötet med Rättstolkarna, däremot Folke Kustvall Larsson och Anna Medin, som också ska arbeta med utredningen. Representanter för Rättstolkarna var Anna Lundberg och Lotta Hellstrand.

Utredningsgruppen har fått i uppdrag att bilda en expertgrupp med främst myndigheter under sitt arbete med utredningen, men kommer att behålla kontakten med Rättstolkarna. Kammarkollegiet, SKL och TÖI kommer troligen att ingå.

Utredningens anslag är ännu mycket brett. Kustvall Larsson och Medin är mycket intresserade och pålästa, har läst alla tidigare utredningar och även Faktums artiklar om tolkbranschen. De ställer många frågor om tolkbranschen och tolkarnas villkor. Bland annat kommer frågan om anställning av tolkar upp. RT svarar att det bland annat beror på att efterfrågan varierar så kraftigt mellan olika språk, olika platser och olika perioder. Dessutom finns ju krav på opartiskhet. Men det finns exv. vårdcentraler i Göteborg som har anställt tolkar. Frågan behöver redas ut ytterligare.

RT berättar också att det inte finns något som helst avtal mellan tolkförmedlingar och tolkar, förutom att tolkarna skriver på försäkran om tystnadsplikt och liknande, men inget anställningsavtal i någon form. Vi kommer in på avregleringen av branschen på 1990-talet, som enligt Kustvall Larsson verkar ha gjorts på grund av den allmänna tidsandan. RT tipsar om Dan-Eve Johansson, som är tidigare chef för nu nedlagda Tolkcentralen i Göteborg, och kan berätta om avregleringen. Vi berättar också hur det fungerade med tolktillsättning och prioritering av kompetens i Göteborg på Tolkcentralens tid, och hur det fungerar nu, särskilt med avseende på att förmedlingen ändrade om i schemat för att alltid kunna matcha rätt tolk till varje uppdrag.

Det borde finnas en tillsynsmyndighet över tolkförmedlingar. Kustvall Larsson påpekar att det är viktigt att definiera vad man ska ha tillsyn över och hur. Men nu finns det ju inga regler för vem som får kalla sig tolk. RT föreslår minimikriterier för att få kalla sig tolk, och att tolk och rättstolk borde bli skyddade yrkestitlar. Tillsynen skulle då kunna ske över att förmedlingen verkligen förfogar över de tolkar som man säger sig ha tillgång till, samt tolkarnas kvalifikationer.

RT berättar att det är mycket olyckligt att det nu inte finns något ramavtal. Vi berättar också om olika exempel på där det har använts fel tolk i domstol, och svårigheter med att få olika myndigheter att lyssna på oss.

RT betonar också vikten av flexibilitet hos tolkbeställare. Om de kan tänka sig att flytta på sitt möte finns större möjligheter att få kvalificerad tolk. Vi hänvisar också till Kammarkollegiets rapport och dess slutsatser att Migrationsverket och Arbetsförmedlingen prioriterar ner kvalificerade tolkar. Det lönar sig många gånger inte alls att utbilda sig och auktorisera sig. Dessutom är arbets- och arvodesvillkoren ofta dåliga.

Folke Kustvall Larsson konstaterar att många av problemen borde kunna lösas med bra styrning och långsiktig planering. Man ska inte stirra sig blind på utbildning. RT håller med, man borde snarare i så fall kompetensutveckla de tolkar som är verksamma i stället för att utbilda nya.

Mycket annat, som det inte finns plats för här, dryftades också på mötet. Rättstolkarna vannlade sig om att ge en så nyanserad bild av yrket och branschen som möjligt. Vi ser mycket positivt på utredarnas stora intresse för tolkfrågan och önskar lycka till i det viktiga arbetet.